

CZU: 399.9:338.14

UDC: 399.9:338.14

SPRE O NOUĂ ARHITECTURĂ A GLOBALIZĂRII ÎNTR-O ERĂ TURBULENTĂ

Prof. univ. dr. hab. Boris CHISTRUGA, ASEM
bchistruga@ase.md

ORCID: 0000-0001-7312-9946

Conf. univ. dr. Marina POPA, ASEM
popa.marina@ase.md

ORCID: 0000-0001-7668-2309

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2023.125.028>

Prezentul articol constituie un studiu al noilor tendințe globale, determinate de schimbările majore ce au loc în economia mondială, perturbând, astfel, în totalitate, percepția sistemelor și proceselor formate sub presiunea crizei pandemice și militare. Globalizarea propune mecanisme și instrumente noi în ce privește asigurarea creșterii economice și a prosperității în țările lumii. Tendințele actuale în economia mondială pun la îndoială ireversibilitatea căilor deja trasate. Sunt oare aceste probleme un indiciu al faptului că procesul globalizării și-a epuizat energia și nu mai poate genera creșterea prosperității, iar procesul deglobalizării ar însemna sfârșitul bunăstării? Ar putea globalizarea să fie în continuare un catalizator al creșterii economice? Găsirea răspunsului la întrebările de mai sus este obiectivul major al cercetării, ținând cont de faptul că orice proces economic se bazează pe anumite premise și se desfășoară în anumite condiții care nu pot fi ignorate.

Cuvinte-cheie: deglobalizare, hyperglobalizare, glocalizare, globalizare, reglobalizare, economie mondială, creștere economică, prosperitate.

JEL: F6, F1, F2.

Introducere

Astăzi comunitatea umană trăiește, poate, cele mai complexe provocări din istoria sa, fiind sub influența unui șir de fenomene și probleme globale.

Către anii 2010-2020 omenirea a atins un nivel incontestabil de înalt în dezvoltarea sa, aflându-se într-un acvariu global determinat de o creștere fulminantă a PIB-lui, grație valorificării oportunităților oferite de globalizarea bazată pe apariția inteligenței artificiale, de sporirea exporturilor și investițiilor mondiale, dar și de reconfigurarea modelelor de business inovațional. Este cert faptul că succesul se datorează bunei funcționări a sistemului economiei mondiale, la baza căruia stau așa procese fundamentale ca: internaționalizarea, globalizarea, transnaționalizarea și integrarea. Sunt fenomene economice obiective, care se desfășoară

TOWARDS A NEW ARCHITECTURE OF GLOBALIZATION IN A TURBULENT ERA

Professor Dr. Hab. Boris CHISTRUGA, ASEM
bchistruga@ase.md

ORCID: 0000-0001-7312-9946

Assoc. Prof. PhD Marina POPA, ASEM
popa.marina@ase.md

ORCID: 0000-0001-7668-2309

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2023.125.028>

The present article is a study of the new global trends driven by significant changes in the world economy, disrupting thus, totally, the perception of the systems and processes created under the pressure of pandemics and military crises. Globalization, suggested new mechanisms and instruments for ensuring economic growth and prosperity in the world's countries. Current trends in the world economy challenge the irreversibility of the traced course. Are these problems an indication that the process of globalization has run out of energy and can no longer generate increased prosperity and that deglobalization would mean the end of welfare? Could globalization continue to be an accelerant for economic growth? Finding the answer to the above questions is the aim of the research, taking into consideration the fact that any economic process, is based on certain premises and takes place under certain conditions that cannot be ignored.

Keywords: deglobalization, hyperglobalization, glocalization, globalization, reglobalization, world economy, economic growth, prosperity.

JEL: F6, F1, F2.

Introduction

Nowadays humananity is experiencing perhaps the most complex challenges in its history, being under the influence of a number of global phenomena and issues.

Towards 2010-2020 humankind has reached an undeniably high level in its development, finding itself in a global fishbowl driven by a meteoric rise in GDP, thanks to the exploitation of the opportunities offered by globalization based on the emergence of artificial intelligence, increased global exports and investment, as well as the reconfiguration of innovative business models. Success is undoubtedly due to the proper functioning of the world economy system, which is underpinned by such fundamental processes as internationalization, globalization, transnationalization, and integration.

indiferent de conștiința omului, de dorința sau de percepția lui subiectivă, deoarece trecerea de la o etapă a dezvoltării la alta este asigurată de un nivel al productivității net superior etapei precedente, acesta fiind factorul determinant al creșterii economice, al creării locurilor noi de muncă și al asigurării prosperității în economia mondială.

Semnificația teoretică a cercetării noastre rezidă și în identificarea mai multor abordări specifice privind conceptul de globalizare și cele conexe acestuia. De-a lungul istoriei, inclusiv până în prezent, în literatura de specialitate, conceptul de globalizare s-a metamorfozat și transformat în noțiuni specifice segmentului sub presiunea fenomenelor globale inopinate. În general, conceptul de globalizare se referă la interconectarea economiilor din întreaga lume, facilitată de progrese în tehnologie, transport și comunicații. Această interconexiune a generat creșterea comerțului, investițiilor și migrației, astfel s-a creat o legătură directă cu circuitul economic internațional și procesele economice fundamentale.

Theodore Levitt, fost profesor american la universitatea Harvard, este cel cărui i se atribuie utilizarea pentru prima dată a termenului de *globalizare*, considerând că tehnologia este forța determinată a globalizării, prin faptul că acest fenomen a adus maselor posibilitatea de a avea acces sporit la comunicații și comunicare, transport și călătorii [1, p.18]. **David Held**, profesor de politică și sociologie la Universitatea Open, Marea Britanie, considera că globalizarea presupune o serie de transformări în organizarea spațială a relațiilor sociale și tranzacțiilor în termeni de întindere, intensitate, rapiditate și impact, care generează fluxuri transcontinentale și interregionale [2, p.29]. **Thomas Friedman**, profesor american, menționează în cercetările sale că globalizarea nu este o simplă tendință sau o fantezie, ci este mai degrabă un sistem internațional, cu propriile legi și propria logică, capabilă să influențeze politica, mediul înconjurător, geopolitica și economia fiecărei țări [1, p.19].

Așadar, globalizarea se referă la conexiunile dintre țări, oameni și culturi, create prin circulația transfrontalieră a persoanelor, bunurilor, serviciilor, capitalului și datelor. *Globalizarea economică* se referă la interdependența națiunilor prin comerț internațional și investiții, generând creștere economică, diminuare a sărăciei, câștiguri de productivitate, locuri de muncă bine plătite în țări de emigrare, dezvoltare tehnologică, idei noi, dar și provocări de nemulțumire, boli și transformări în procesul de democrație [7, p.5].

Chiar dacă din multitudinea de definiții ale globalizării deducem că este un proces amplu, extins, ce cuprinde toate sferile și domeniile prin compri-

These are objective economic phenomena, which take place irrespective of people's awareness and desires, and their subjective perception because the transition from one stage of development to another is ensured by a level of productivity that is higher than the previous stage and is the determining factor for economic growth, the creation of new jobs and prosperity in the world economy.

The theoretical significance of our research also lies in the identification of several specific approaches regarding the concept of globalization and other related ideas. Throughout history, until now, in literature, the concept of globalization has metamorphosed and transformed into segment-specific notions under the pressure of unexpected global phenomena. Generally, the globalization concept refers to the interconnection of economies worldwide, facilitated by technological, transportation, and communications advances. This interconnection has led to increased trade, investment, and migration, thus creating a direct link to the international economic circuit and fundamental economic processes.

Theodore Levitt, former American professor at Harvard University, is credited with first using the term *globalization*, as he considers technology to be the driving force behind globalization in allowing the masses to have increased access to communication, transportation, and travel [1, p.18]. **David Held**, professor of politics and sociology at Open University, UK argues that globalization entails a series of transformations in the spatial organization of social relations and transactions in terms of expanse, intensity, speed, and impact, generating transcontinental and interregional flows [2, p.29]. **Thomas Friedman**, an American Professor, notes in his research that globalization is not a mere trend or fantasy but rather an international system, with its laws and logic, capable of influencing each country's politics, environment, geopolitics, and economy [1, p.19].

Hence, globalization refers to the connection between countries, people, and cultures created by the cross-border movement of people, goods, services, capital, and data. *Economic globalization* refers to the interdependence of nations through international trade and investment, generating economic growth, poverty alleviation, productivity gains, well-paid jobs in countries of emigration, technological development, and new ideas, but also challenges of discontent, disease, and transformations in the democratic process [7, p.5].

Even if we deduce from the multitude of definitions of globalization that it is a broad, wide-ranging process, encompassing all spheres and fields through compressing distances, changing

marea distanțelor, modificarea ideologiilor, aprofundarea cercetărilor, schimbarea modelelor economice, avansarea tehnologiilor, cursul viitor al globalizării va fi influențat, în mod constant, de confruntarea sistemică dintre piața liberă și capitalismul de stat.

Metode de cercetare aplicate

Pentru elaborarea prezentului articol s-a făcut apel la analiza statistică și documentarea științifică, prin examinarea rapoartelor globale, documentelor oficiale ale ONU, rapoartelor UE cu privire la problemele creșterii economice la etapa actuală a globalizării, datelor statistice naționale și internaționale, publicațiilor din edițiile de specialitate. Concentrarea a fost asupra analizei sistemice și analizei comparative, rezultatele cărora au permis autorilor să identifice tendințele evoluțiilor în diferite perioade, în diferite țări. Totodată, în vederea realizării studiului, am utilizat în calitate de metode: observația, analiza și sinteza, metode care ne-au permis să analizăm conceptele, să intrăm în esența teoriilor studiate, să tragem concluzii relevante.

Rezultate și discuții

Fenomenul globalizării, fiind o etapă superioară a internaționalizării, are loc de ani buni, dar abia în ultimul secol a devenit cu adevărat global. Cunoaștem trei etape ale globalizării, care au avut un impact semnificativ asupra creșterii economice mondiale. Conform autorului Thomas Friedman, în cartea sa *The world is flat*, procesul de globalizare are trei ere de evoluție:

- ❖ Globalizarea 1.0 – perioada 1492-1800: *de la o lume mare la o lume medie*. În această eră globalizarea era centrată în jurul țărilor. Era vorba despre câți cai putere, câtă putere eoliană și putere cu abur avea o țară și cât de creativ erau acestea implementate în procesul de dezvoltare economică națională;
- ❖ Globalizarea 2.0 – perioada 1800-2000: *de la o lume medie la o lume mică*. În această eră globalizarea a fost influențată de două războaie mondiale și apariția corporațiilor transnaționale;
- ❖ Globalizarea 3.0 – perioada de după 2000: *de la o lume mică la o lume minusculă*. În această eră globalizarea a fost influențată de existența internetului, softurilor, telefonului mobil și a altor mecanisme [3].

O altă ipoteză privind etapele globalizării presupune că acest proces a început în anii '60 ai secolului XX. Caracteristica principală este că s-a pus bazele unui proces amplu de liberalizare a economiei mondiale, prin dezvoltarea comerțului internațional, care a continuat să se extindă până în prezent (figura 1).

ideologies, deepening research, changing economic models, and advancing technologies, the future course of globalization will be constantly influenced by the systemic confrontation between the free market and state capitalism.

Applied research methods

In drafting this article, both statistical analysis and scientific documentation have been used by examining global reports, other official UN documents, EU reports on the problems of economic growth at the current stage of globalization, national and international statistical data, and publications in specialist journals. The focus was made on systemic and comparative analysis, which allowed the authors to identify trends in the evolution of different periods in different countries. At the same time, in order to carry out the study, we used observation, analysis, and synthesis as methods that allowed us to analyze the concepts, get to the essence of the theories studied, and draw the relevant conclusions.

Results and discussions

The globalization phenomenon, being a higher stage of internationalization, has been going on for years, but only in the last century it has become truly global. There are three phases of globalization that significantly impacted world economic growth. According to author Thomas Friedman, in his book *The World Is Flat*, the process of globalization has three eras of evolution:

- ❖ Globalization 1.0 – the period 1492-1800: *from a big world to a middle world*. In this phase, globalization was centered around countries. It was about how much horsepower, wind power, and steam power a country had and how creatively these were implemented in the process of the national economic development;
- ❖ Globalization 2.0 – the period 1800-2000: *from a medium world to a small world*. In this phase, globalization was influenced by two world wars and the rise of transnational corporations;
- ❖ Globalization 3.0 – the period after 2000s: *from a small world to a tiny world*. In this phase, globalization was influenced by the existence of the internet, software, mobile phones, and other mechanisms [3].

Another hypothesis on the stages of globalization assumes that this process began in the 1960s of the 20th century. The defining aspect is that it marked the beginning of a broad process of liberalization of the world economy through the development of international trade, which has continued to expand until today (figure 1).

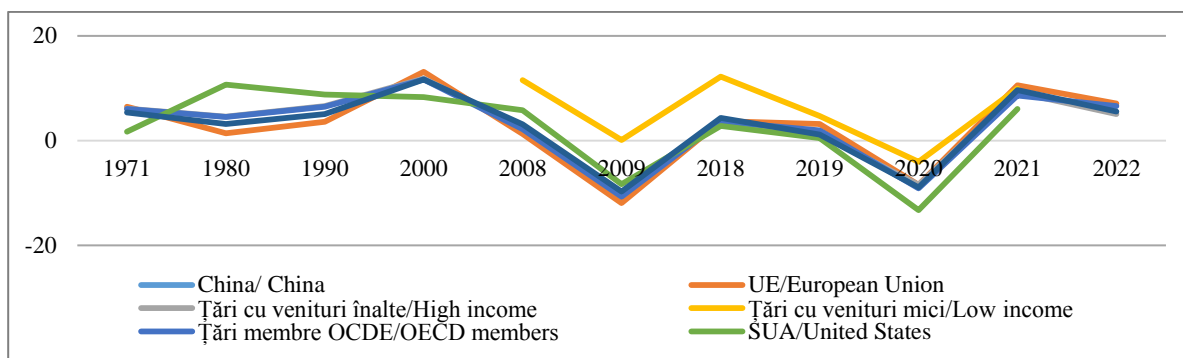

Figura 1. Exportul bunurilor și serviciilor pe tipuri de țări, în perioada anilor 1971-2022, (creștere anuală în %)/ Figure 1. Exports of goods and services by countries, 1971-2022, (annual % growth)

Sursa: elaborată de autori în baza datelor oferite de Banca Mondială, disponibile:

<https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.KD.ZG?view=chart>

Source: By the author based on data provided by World Bank national accounts data

Următoarea etapă s-a remarcat prin faptul că a dat naștere erei corporațiilor transnaționale (CTN), care au asigurat o și mai mare liberalizare, intensificarea interdependențelor, dar și trecerea la procesul de transnaționalizare, continuând în anii '70 ai aceluiași secol. După anii '90, începe etapa superioară a internaționalizării, care este caracterizată printr-o îngemănare complexă a transnaționalizării și integrării.

Formarea alianțelor strategice între corporații transnaționale; extinderea rețelelor globale de producție și distribuție, dar și a rețelelor globale de valori; rezultatele economice incontestabile ale integrării, de exemplu, constituirea uniunii economice și monetare – Uniunea Europeană, sunt rezultate remarcabile ale procesului de internaționalizare în economia mondială, care au permis omenirii să asigure o productivitate a muncii, care părea de nerealizat cu câteva decenii în urmă.

Autorii articolului merg pe analiza etapelor clasice ale valurilor globalizării. Astfel, distingem trei perioade, divizate în (figura 2):

The next stage was notable for giving birth to the era of transnational corporations (TNCs), which ensured greater liberalization, increased interdependence, and the shift to transnationalization, continuing into the '70s. After the '90s, another stage begins, which is the superior stage of internationalization, characterized by a complex intertwining of transnationalization and integration.

The formation of strategic alliances between transnational corporations, the expansion of global production and distribution networks, but also of the global value networks, and the undeniable economic results of integration, for instance, through the establishment of the economic and monetary union – the European Union, are remarkable outcomes of the internationalization process in the world economy, that have led humanity to achieve a hard to imagine labour productivity a few decades ago.

The authors of the article came up with their vision of the stages of globalization. Thus, three waves are distinguished, that, in turn, are divided as follows (figure 2):

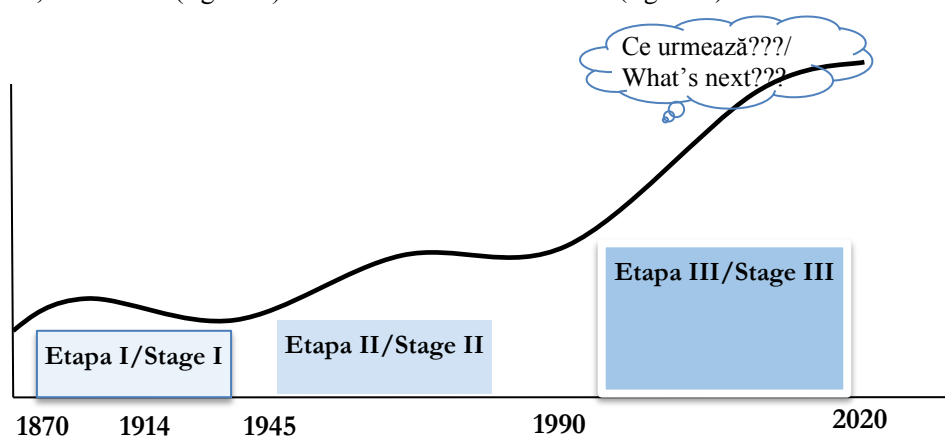

Figura 2. Cele trei valuri ale globalizării/ Figure 2. Three waves of globalization

Sursa: preluată din [4]/ Source: taken from [4]

- **primul val al globalizării – perioada anilor 1870-1914**, caracterizată prin **scăderea costurilor de transport, schimbare care a dus la** extinderea comerțului și a investițiilor peste granițele naționale. Această perioadă a consemnat o creștere a industrializării și a exporturilor. Conform analizei realizată de Angus Maddison, PIB-ul mondial pe cap de locuitor în 1914 era de 1526 dolari (la valoarea dolarului din 1990), dublu în raport cu anul 1870 și de trei ori mai mare față de anul 1820. Creșterea medie a PIB-ul mondial în perioada 1870-1913 a fost de 2,13%/an, fapt care, de asemenea, nu a mai fost întâlnit vreodată până atunci. În perioada premergătoare, 1820-1870, PIB-ul mondial creștea cu 0,94%/an.

Între 1870 și 1913, comerțul a crescut cu 294% în Europa și 379% în restul lumii. În medie, comerțul internațional a crescut cu 6,8%/an, timp de peste 43 de ani. În țările europene cota de comerț în PIB a crescut de la 29,9% la 36,9%. A fost ceva remarcabil, având în vedere că acel nivel de dezvoltare al comerțului internațional va mai fi atins abia la începutul anilor 1970 [12]. Țările dezvoltate din Europa de Vest și America de Nord au cunoscut o creștere economică semnificativ mai mare decât celelalte regiuni ale lumii, iar acest aspect a generat, până în prezent, intensificarea inegalităților economice și sociale între țările lumii;

- **al doilea val al globalizării – perioada anilor 1950-1980**, caracterizată de o creștere economică cu 4,9% mai mare decât în perioada 1870-1913. Această perioadă a fost marcată de creșterea corporațiilor transnaționale, extinderea comerțului și investițiilor internaționale și apariția noilor inovații științifice, precum: computerele, faxul, navele oceanice mari (super-cargo), creșterea containerizării, lansarea primului satelit și dezvoltarea rapidă a industriei aerospațiale etc., aceste tendințe având continuitate în valul trei. Tehnologiile noi au asigurat o liberalizare semnificativă a circulației bunurilor, cunoștințelor, oamenilor în întreaga lume. Beneficiarii principali, dar și promotorii acestor inovații în transport și comunicații, au fost marile corporații. De menționat, că corporațiile americane și-au asumat poziții de conducere în multe industrii. În anii 1970, dintre cele mai mari corporații transnaționale (CTN) non-financiare 250 erau americane, 115 se găseau în Europa, 70 în Japonia și 20 în restul lumii [13, p.136];

- **al treilea val al globalizării – a început în anii 1990 și continuă până în zilele noastre**. În majoritatea anilor, începând cu 1990, creșterea PIB-ului global a fost relativ consistentă, oscilând între 2-5% anual, dar ca valoare a crescut continuu în toate regiunile lumii, chiar dacă la un moment dat

- **the first wave of globalization – period of years 1870-1914**, was characterized by the decline of transport costs and, a change that had led to the expansion of trade and investment across national borders. This period saw a rise in industrialization and exports. According to Angus Maddison's analysis, world GDP per capita in 1914 was USD 1,526 (at 1990 dollar values), double that of 1870, three times that of 1820. Average world GDP growth between 1870 and 1913 was 2.13% per year, which was also unprecedented. In the pre-1820-1870 period, world GDP grew by 0.94% per year.

Between 1870 and 1913, trade increased by 294% in Europe and 379% in the rest of the world. On average, international trade grew by 6.8% annually for over 43 years. In European countries, the share of trade in GDP increased from 29.9% to 36.9%. This was remarkable, considering that such a high level of growth in international trade would only be reached in the early 1970s [12]. Developed countries in Western Europe and North America, have been the dominant beneficiaries of this wave, experiencing significantly higher economic growth than other regions of the world, and this has so far led to an intensification of economic and social inequalities between the countries of the world;

- **the second wave of globalization – period of years 1950-1980**, was characterized by economic growth of 4.9%, higher than during 1870-1913. The growth of transnational corporations, the expansion of international trade and investment, the emergence of new scientific innovations such as computers, the development of fax, the creation of large sea ships (super-cargo), the growth of containerization, the launch of the first satellite and the rapid development of the aerospace industry, marked this period, and these trends continued in wave three. New technologies have ensured a significant liberalization of the movement of goods, knowledge, and people around the world. The biggest beneficiaries and promoters of these innovations in transport and communications were the large corporations. It is worth noting that American corporations have assumed leadership positions in many industries. In the 1970s, 250 of the largest non-financial transnational corporation (TNCs) were American, 115 were situated in Western Europe, 70 in Japan, and 20 in the rest of the world [13, p.136];

- **the third wave of globalization began in the 1990s and continues nowadays**. For most of the years since 1990, global GDP growth has been relatively consistent, ranging from 2-5% per year, but in terms of value, it has grown steadily in all regions of the world, even if, at some point, its

creșterea sa a fost perturbată de criza financiară din anul 2008, de criza pandemică COVID-19 și de invazia Ucrainei de către Rusia în 2022, consecințele căreia se resimt deja în mod catastrofal, deși nu au fost încă estimate în totalitate (figura 3).

growth was disrupted by the financial crisis of 2008, the COVID-19 pandemic crisis, the invasion of Ukraine by Russia in 2022, the consequences of which are already catastrophically felt but have yet to be estimated (figure 3).

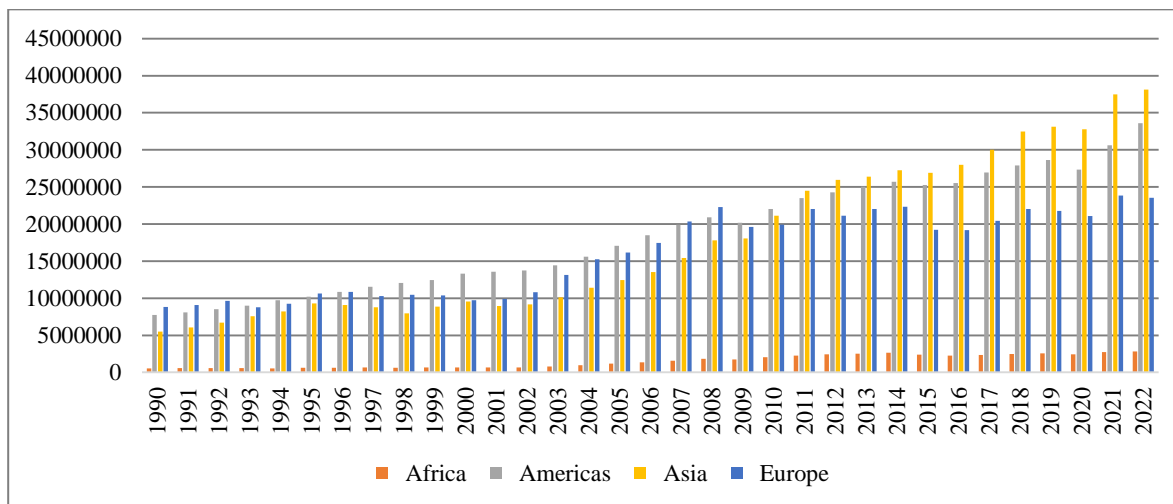

Figura 3. Evoluția PIB-ului global pe continente în perioada anilor 1990-2022, mldr.\$/
Figure 3. The evolution of the global GDP by continents, 1990-2022, billion USD

Sursa: elaborată de autori în baza datelor oferite de UNCTAD/

Source: By the author based on data provided by UNCTAD, disponibile/available:
<https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx>

Viitorul rămâne incert, chiar dacă estimările actuale ale Fondului Monetar Internațional (FMI) sugerează că creșterea anuală va reveni la cifre constante de aproximativ 3% în 2028, doar dacă nu vor interveni alte situații de forță majoră.

Totodată, acestui val îi revine extinderea impresionantă a procesului de integrare economică regională. Principalele grupări integraționiste care au apărut în acea perioadă, cu impact colosal asupra țărilor membre, au fost: NAFTA (Acordul Nord American de Liber Schimb, 1994), CEFTA (Acordul Central European al Comerțului Liber, 1992), MERCOSUR (Piața Comună a Americii de Sud, 1991), UNASUR (Uniunea Națiunilor Sud-Americane, 2007), Alianța Pacifică (2011). Țările în curs de dezvoltare au avut posibilitate să se implice mai mult la această etapă, deoarece au putut profita de noile tehnologii și lanțuri globale de aprovizionare, pentru a deveni mai integrate în economia regională sau globală. Acest lucru s-a reflectat în evoluția pozitivă a indicatorilor macro-economici a statelor implicate în procesele de integrare regională. Drept exemplu putem prezenta Alianța Pacifică, o grupare integraționistă creată în 2011 în America Centrală, formată din patru țări: Mexic, Chile, Columbia și Peru. Scopul principal a fost formarea unei zone de integrare profundă, pentru a stimula mobilitatea bunurilor, serviciilor,

The future remains uncertain, although the recent forecasts of the International Monetary Fund (IMF) suggest that annual growth will return to constant rates of around 3% in 2028 unless other force majeure events occur.

At the same time, this wave has been accompanied by an impressive expansion of regional economic integration. The leading integrationist groupings that emerged during this period with a colossal impact on member countries were NAFTA (North American Free Trade Agreement, 1994), CEFTA (Central European Free Trade Agreement, 1992), MERCOSUR (Southern Common Market, 1991), UNASUR (Union of South American Nations, 2007), Pacific Alliance (2011). Developing countries were able to involve more in this wave because they took advantage of new technologies and global supply chains to integrate more into the regional or global economy. This fact reflected in the positive evolution of macroeconomic indicators of countries involved in regional integration processes. One example is the Pacific Alliance, an integrationist grouping created in 2011 in Central America, formed by four countries: Mexico, Chile, Colombia, and Peru. The main goal was to create a zone of deep integration to stimulate the mobility of goods, services, resources, and people, aiming for growth, development, increased

resurselor și oamenilor, în vederea creșterii și dezvoltării competitivității și prosperității, în vederea depășirii inegalităților socioeconomice, dar și promovării incluziunii sociale în țările membre. Totodată, aceste state urmăresc formarea unei platforme de afirmare politică, integrare economică și comercială, extinderea spre alte regiuni, cu accent pe zona Asia-Pacific [5]. Impactul pozitiv, al procesului de integrare asupra țărilor din această comunitate, este exemplificat în tabelul 1, unde sunt expuși mai mulți indicatori macroeconomici, printr-o analiză comparativă în perioada pre și post aderare.

competitiveness and prosperity, overcoming socio-economic inequality, and promoting social inclusion among member countries. At the same time, these countries pursue the formation of a platform for political affirmation, economic and trade integration, and expansion to other regions, with a focus on the Asia-Pacific region [5]. The positive impact of the integration process on the countries of this community is summarised in table 1, in which several macroeconomic indicators are presented through a comparative analysis in the pre-and post-accession period.

Tabelul 1/ Table 1

Alianța Pacifică: analiza comparativă a unor indicatori macroeconomici din țările membre în perioada pre și post aderare/ The Pacific Alliance: comparative analysis of some macroeconomic indicators from member countries in the pre-and post-accession period

	PIB, miliarde USD/ GDP, billions USD			PIB.c.loc USD/ GDP per capita USD			Export bunuri, miliarde USD/ Export of goods, billions USD			Intrări ISD, miliarde USD/ FDI inflows, billions USD		
	2005	2011	2022	2005	2011	2022	2005	2011	2022	2005	2011	2022
Mexic/Mexico	941	1005	1243	8322	10100	11500	214	349	579	21	25	31
Chile	167	213	282	7900	14600	15357	41	81	97	7	22	12
Peru	107	159	222	2703	5827	7189	17	46	58	10	14	9
Columbia	177	249	356	3400	7300	6568	21	56	57	2	7	5

Sursa: elaborat de autori din baza de date UNCTAD/ Source: elaborated by the author; Data base UNCTAD <https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx>

Din datele statistice prezentate în tabel, observăm o creștere semnificativă a tuturor indicatorilor macroeconomici, dar cel mai mare impact îl vedem asupra fluxurilor comerciale, integrarea fiind un catalizator al creșterii economice pentru țările dispuse să participe la acest proces, în cazul de față, pentru cele membre ale Alianței Pacifice. În general, în pofida faptului că integrarea s-a manifestat ca un proces regional, dar cu perspective clare de a se extinde la nivel global, atrăgând în acest cerc un număr tot mai mare de țări, multe state în curs de dezvoltare încă se confruntă cu provocări semnificative în ceea ce privește infrastructura, educația și guvernanta, iar acestea sunt impedimente care le limitează capacitatea de a participa pe deplin la valul extinderii.

În concluzie, valul trei al globalizării a evidențiat în prim plan integrarea, dar și emergența, ca procese benefice pentru asigurarea creșterii bunăstării în plan mondial (tabelul 2).

From the statistical data presented in the table above, we see a significant increase in all macroeconomic indicators, but the highest impact occurs on trade flows, with integration being a catalyst for the economic growth of the countries willing to participate in this process, namely Pacific Alliance members. Overall, although integration has manifested itself as a regional process, with clear prospects of expanding globally, drawing an increasing number of countries into the circle, many developing countries still face significant challenges in terms of infrastructure, education, and governance, and these are impediments that limit their ability to participate fully in the expanding wave.

In conclusion, the third wave of globalization has brought integration and emergence to the fore as beneficial processes for ensuring global welfare growth (table 2).

Tabelul 2/Table 2

**Evoluția PIB-ului real mondial în anii 1991-2024, %/
Evolution of world real GDP in the years 1991-2024, %**

	1991-2000	2001-2008	2011-2021	2022	2023 estimări/ 2023 estimations	2024 estimări/ 2024 estimations
Nivel global/ World level	3,61	4,11	3,0	3,0(3,5)	2,8 (3,0)	3,0
OECD	2,78	2,44	1,66	1,7(2,4)	1,9(1,1)	1,6
UE27	2,23	2,0	1,2	1,2	1,3	1,3
BRICS	5,01	8,02	4,69	3,08	4,01	4,8
USA	3,45	2,51	2,21	2,3(2,1)	2,5(1,8)	1,0
China	10,13	10,7	7,63	3,2(3,0)	5,6(5,2)	4,5
G20	5,1	5,3	4,2	2,7	2,0	2,3
Țări în curs de dezvoltare/ Developing countries	4,9	6,57	3,43	4,0	4,0	4,1

Sursa: elaborat de autori/ Source: elaborated by the author; Data base UNCTAD and World Bank. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>; <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx>

Efectele valurilor globalizării s-au resimțit asupra anumitor categorii de state, în special asupra țărilor dezvoltate, dar și a celor în curs de dezvoltare, în mod particular în economiile emergente. Fiecare val a adus schimbări esențiale în economia globală, cu efecte variate asupra diferitelor tipuri de țări, așa cum putem observa în tabelul 2. În același timp, pe parcursul celor trei valuri, fenomenul globalizării s-a reconfigurat în diferite noțiuni, cu conotații specifice, sub influența factorilor de moment ce au influențat procesul respectiv. În literatura de specialitate întâlnim mai multe abordări și interpretări, noțiunile de mai jos fiind utilizate pe larg, cu precădere în ultimii ani:

- **hyperglobalizare** – creșterea excesivă, pe alocuri necontrolată, a comerțului internațional, mișcarea fără precedent a capitalului uman și financiar, începând cu anul 1990 [6];
- **slowbalizare** – sau remisia globalizării, presupune schimbările din economia globală, care încetinesc procesul de internaționalizare a activității economice [7];
- **glocalizare** – o combinație dintre cuvintele „globalizare” și „localizare”. Termenul descrie un produs sau un serviciu care este dezvoltat și distribuit la nivel global, fiind ajustat conform cerințelor/nevoilor consumatorilor de pe o piață locală. Acest concept descrie cel mai bine impactul globalizării asupra dezvoltării economice a statelor, permițând îmbunătățirea gamei de produse și servicii sau alinierea la sistemul comercial global, prin preluarea ideilor noi din alte state [8].

Pe lângă avantajele, globalizarea a adus un șir întreg de provocări, instabilitate și insecuritate.

The effects of globalization waves were felt in specific categories of countries, particularly in developed countries, but also in developing countries, especially in emerging economies. Each wave has brought fundamental changes to the global economy, with various effects on different types of countries, as can be observed in table 2. At the same time, during the three waves, the phenomenon of globalization reconfigured itself into different notions with specific connotations, influenced by current factors that shaped the process. In the literature, we find several approaches and interpretations, the terms below being widely used, especially in recent years:

- **hyperglobalization** – excessive, sometimes uncontrolled growth of international trade and the unprecedented movement of human and financial capital since 1990 [6];
- **slowbalization** – or the remission of globalization, implies changes in the global economy, slowing down the internationalization of economic activity [7];
- **glocalization** – is a combination of words “globalization” and “localization”. The term describes a product or service that is developed and distributed globally, being adjusted to suit the user or consumer in a local market. This concept describes the impact of globalization on the economic development of countries allowing them to improve their range of products and services or to align with the global trading system by taking up new ideas from other countries [8].

Besides advantages, globalization has brought a series of challenges, but also instability and inse-

Acestea din urmă fiind rezultatele unui atac fără precedent al politicului asupra economicului. Exemple sunt criza pandemică și cea militară din regiunea noastră, însă nu excludem și alte zone de conflict de pe mapamond. În prezent, sunt vizibile mai multe tendințe specifice, care ne demonstrează că suntem în pragul reinventării unei noi arhitecturi de dezvoltare globală.

Mai jos enumerăm un șir de evenimente care argumentează afirmația autorilor:

- comerțul transfrontalier cu bunuri și servicii a încetinit din punct de vedere al volumului, dar și ca pondere în PIB, în ciuda micșorării tarifelor. Această stagnare poate fi urmărită în variația din lanțurile de aprovizionare globală, în evidențele contabile, dar și în tendințele de creștere a protecționismului, ca urmare a pandemiei și războiului din proximitatea geografică;
- deschiderea financiară globală a încetinit după criza financiară din 2008, iar de atunci procesul de reluare a fluxurilor financiare e foarte lent;
- adâncirea inegalității între venituri, dar și între nivelele de dezvoltare ale economiilor lumii. Procesul a fost accentuat de criza migraților, conflictul din Siria, Afganistan, BREXIT, pandemia COVID-19 și, nu în ultimul rând, atacul Rusiei asupra Ucrainei;
- globalizarea interacțiunilor sociale, reflectată în declinul numărului de turiști și migrați după anul 2020;
- accelerarea masivă a globalizării digitale, net-economiei și lumii virtuale [7, p.3].

În această situație se cere o nouă abordare în ce privește globalizarea ca proces în sine. În general, astăzi ne aflăm la etapa reconfigurării setului de interdependențe, care constituie esența sistemului economic mondial. Suntem la etapa schimbării cardinale a setului de valori ce stau la temelia dezvoltării societății.

Internaționalizarea (globalizarea) este o caracteristică definitorie a erei moderne, lumea devenind din ce în ce mai interconectată și interdependentă. Acest lucru, după cum am mai menționat, a adus numeroase beneficii, dar a expus, de asemenea, economiile țărilor lumii la **noi riscuri și vulnerabilități**. Unul din aceste riscuri este impactul crizelor globale asupra creșterii economice.

Crizele globale pot lua multe forme, de la crize financiare la pandemii, iar efectele lor pot fi resimțite în întreg sistemul economiei mondiale. În ultimii ani, lumea a trecut prin mai multe crize globale, inclusiv criza financiară din 2008, focarul de Ebola din 2014 și pandemia COVID-19 din anii

curity. The latter is a result of an unprecedented attack by politics on economics. A vivid example is the pandemic and military crisis in our region, even if we do not exclude other conflict zones around the world. Various specific trends are now visible, showing us that we are on the verge of reinventing a new global development architecture.

As follows we describe a number of events to support the authors' affirmation:

- cross-border trade in goods and services has slowed in terms of volume and as a share of GDP despite low tariffs. This slowdown is traceable in the variation in global supply chains, in accounting records, but also in trends of increasing protectionism as a result of pandemics and war in geographical proximity;
- global financial opening slowed down after the 2008 financial crisis, and since then, the process of resuming financial flows remained very slow;
- deepening inequality between incomes and between levels of development of the world's economies. The process was aggravated by the migrant crisis, the conflict in Syria, Afghanistan, BREXIT, the COVID-19 pandemic, and, last but not least, Russia's attack on Ukraine;
- globalization of social interactions, reflected in declining numbers of tourists and migrants after 2020;
- massive acceleration of digital globalization, the net economy, and the virtual world [7, p.3].

Under these circumstances, is required a new approach to globalization as a process. In general, we are now at the stage of reconfiguring the set of interdependencies that constitute the core of the world economic system. It is the point of cardinal change in the set of values underpinning the development of society.

Internationalization (globalization) is a defining feature of the modern era, as the world becomes increasingly interconnected and interdependent. This, as mentioned, has brought many benefits but has also exposed the economies of the world's countries to new **risks and vulnerabilities**. One of these risks is the impact of global crises on economic growth.

Global crises can take many forms, from financial crises to pandemics. And their consequences may be reflected throughout the world economy. In recent years, the world has experienced several global crises including the 2008 financial crisis, the 2014 Ebola outbreak, and the

2020-2021. Aceste crize au avut efecte de amploare asupra economiei mondiale, iar impactul lor asupra creșterii economice a fost devastator.

Criza financiară din 2008, de exemplu, a dus la o recesiune globală care a durat câțiva ani. Factorul declanșator a fost prăbușirea pieței imobiliare din Statele Unite, care a avut efecte de amploare asupra sistemului financiar global. A provocat o scădere a creșterii economice în întreaga lume, multe țări înregistrând rate de creștere negative, niveluri ridicate ale șomajului și o scădere a cheltuielilor consumatorilor, ceea ce a diminuat și mai mult creșterea economică (figura 4).

COVID-19 pandemic in 2020-2021. Each of these setbacks affected the global economy, having a devastating impact on economic growth.

The 2008 financial crisis, for example, led to a global recession that lasted for several years. The trigger factor was the collapse of the US real estate market, which had far-reaching effects on the global financial system. It caused a decline in economic growth around the world, with many countries experiencing negative growth rates, high levels of unemployment, and a drop in consumer spending, which dampened economic growth (figure 4).

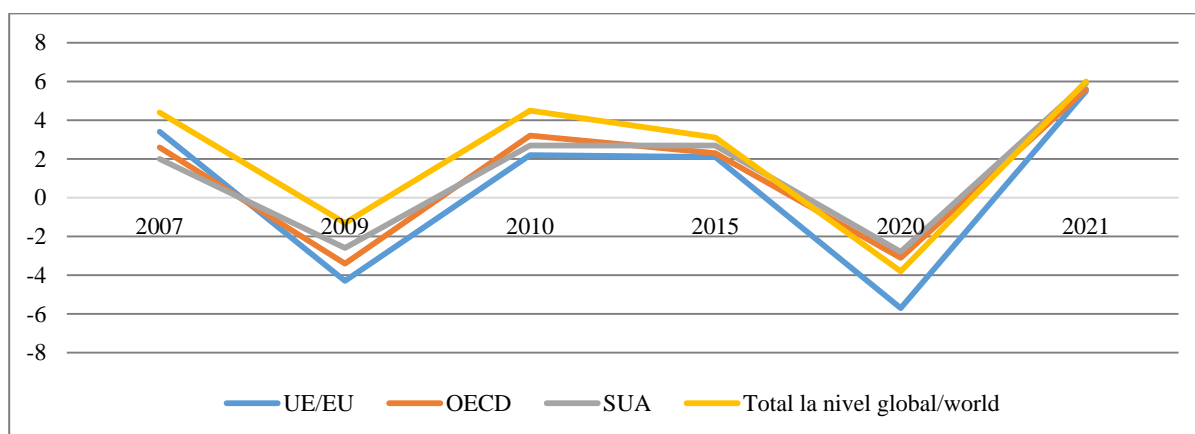

Figura 4. Impactul crizelor din ultimii ani asupra creșterii economice în unele state și la nivel global, %/ Figure 4. The impact of the crises on economic growth in some states, %

Sursa: elaborată de autori în baza datelor oferite de Banca Mondială, disponibile: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=IW-US-EU-OE&most_recent_year_desc=false

Source: By the author based on data provided by World Bank

În mod similar, focarul de Ebola din 2014 a avut consecințe economice semnificative pentru țările din Africa de Vest. Focarul a dus la închiderea granițelor și la o diminuare a comerțului și investițiilor în regiune, a influențat o scădere a creșterii economice în țările afectate și a avut efecte de amploare asupra economiei globale. Consecințele se resimt chiar și astăzi, din cauza obstacolelor cu care se confruntă țările: ECOWAS, Mali, Burkina-Faso, Niger.

Un alt mod în care crizele globale pot afecta creșterea economică este prin perturbarea lanțurilor globale de valori. În acest sens, Pandemia COVID-19, poate cea mai de impact criză globală din ultima vreme, ne servește un bun exemplu. Aceasta a dus la blocări pe scară largă și restricții de călătorie în întreaga lume, a provocat întreruperi ale lanțurilor de aprovizionare și scăderi drastice ale comerțului și investițiilor, diminuând considerabil creșterea economică, fabricile fiind închise și rețelele de transport întrerupte.

Similarly, the 2014 Ebola outbreak had significant economic consequences for West African countries. The outbreak led to border closures and a decrease in trade and investment in the region caused a drop in economic growth in the affected countries and had far-reaching effects on the global economy. The consequences are still being felt due to the obstacles faced by ECOWAS countries, Mali, Burkina-Faso, and Niger more recently.

Another way global crisis can affect economic growth is by disrupting global value chains. This is perhaps best exemplified by the COVID-19 pandemic, the most prominent global crisis of recent times. This has led to widespread blockades and travel restrictions around the world, causing disruptions in supply chains and drastic declines in trade and investment, greatly diminishing economic growth as factories have closed and transport networks have been disrupted.

Devastating for the world economy are wars between the countries of the world, trade wars

Devastatoare pentru economia mondială sunt războaiele purtate între țările lumii, războaiele comerciale (USA – China) și intervențiile militare care, în final, perturbază rezultatele și eforturile omenirii de a asigura o creștere a bunăstării la nivel global. În mod special menționăm **invazia Federației Ruse în Ucraina**, care a avut și continuă să aibă un impact semnificativ asupra omenirii. Conflictul a condus la volatilitatea prețului mondial al petrolului, la contractia tranzacțiilor comerciale internaționale, în general, și a Federației Ruse cu alte țări, la scăderea investițiilor străine directe, la creșterea incertitudinii pe piețele financiare și la creșterea tensiunilor dintre acest stat și multe țări occidentale. Sancțiunile impuse Federației Ruse au determinat multe companii să-și regândească politica investițională de acolo, ceea ce a dus la o scădere a investițiilor străine directe. În general, multe fluxuri comerciale consolidate de mai mulți ani, au fost compromise, iar criza energetică din anul 2022 la fel este o consecință a războiului. Pe de altă parte, conflictul a trezit puternic sentimentul de naționalism în multe țări, ceea ce a provocat instabilitate politică și a îngreunat realizarea cooperării economice internaționale. Deși este dificil de prezis cu exactitate cum vor evolua acești factori pe termen lung, este clar că atât războiul, cât și crizele mondiale vor avea un impact decisiv asupra economiei globale în anii următori.

Impactul crizelor globale asupra creșterii economice poate fi văzut în mai multe moduri. Unul dintre cele mai imediate efecte este scăderea încrederii consumatorilor și a întreprinderilor. Atunci când oamenii sunt nesiguri cu privire la viitor, au tendința de a reduce cheltuielile și investițiile, ceea ce poate duce la o contracție a activității economice. Acest lucru poate fi deosebit de dăunător pentru întreprinderile mici și categoriile social-vulnerabile. Crizele globale pot duce, de asemenea, la o volatilitate crescută pe piețele financiare. În primul rând, ne referim la un posibil exod în creștere a capitalurilor din țările cu risc crescut. Atunci, când investitorii sunt nesiguri cu privire la viitor, ei tind să se retragă de la investițiile riscante și să caute refugii sigure, cum ar fi obligațiunile de stat. Acest lucru poate duce la o scădere a prețurilor acțiunilor și la o creștere a costurilor de împrumut pentru întreprinderi și guverne. În septembrie 2022, directorul general al Fondului Monetar Internațional, Kristalina Georgieva, avertiza „asupra unor posibile tulburări mult mai mari pe piețele financiare în perioada următoare, inclusiv o pierdere bruscă a apetitului pentru activele piețelor emergente, care determină ieșiri mari de capital, pe măsură ce investitorii se retrag la active sigure”

(USA – China), and military interventions, which ultimately disrupt the results and efforts of humankind to ensure global welfare growth. In particular, we mention **the intervention of the Russian Federation in Ukraine**, which had and continues to have a substantial impact on humanity. The conflict has led to volatility in world oil prices, a contraction in international trade transactions and Russian Federation's trade with other countries, a decline in foreign direct investment, increased uncertainty in financial markets, and rising tensions between this country and many Western countries. The sanctions imposed on Russian Federation have caused many companies to rethink their investment policy in country, leading to a decline in foreign direct investment. In general, many trade flows that were consolidated over several years have been compromised, and the energy crisis from 2022 is also a consequence of the war. On the other hand, the conflict aroused a strong sense of nationalism in many countries, which caused political instability and made international economic cooperation more difficult. While it is tough to predict precisely how these factors will evolve in the long term, it is clear that both war and global crises will have a decisive impact on the global economy in the years ahead.

The impact of global crises on economic growth can be seen in several ways. One of the most immediate effects is a decline in consumer and business confidence. When people are uncertain about the future, they tend to cut back on spending and investment, which can lead to a contraction in economic activity. It can be especially damaging for small businesses and the socially vulnerable. Global crises can also lead to increased volatility in financial markets. Firstly, we refer to a possible increasing exodus of capital from high-risk countries. When investors are uncertain about the future they tend to withdraw from risky investments and seek safe havens such as government bonds. This could lead to a fall in share prices and a rise in borrowing costs for businesses and governments. In September 2022, the managing director of the International Monetary Fund, Kristalina Georgieva, warned of “potentially much greater turmoil in financial markets in the period ahead, including a sudden loss of appetite for emerging market assets, leading to large capital outflows as investors retreat to safe-haven assets” [17]. In order to protect against possible turmoil in international financial markets, especially for small economy countries, their central banks should increase their foreign exchange reserves and reduce external debt. Special attention should also be

[17]. Pentru a ne apăra de posibilele tulburări pe piețele financiare internaționale, îndeosebi pentru țările cu economie mică, ar trebui ca băncile centrale ale acestora să-și mărească rezervele valutare și să micșoreze datoriile externe. O atenție deosebită trebuie acordată și datoriiilor în valută a capitalului privat, care, la fel, ar putea reprezenta o vulnerabilitate pentru economiile țărilor mici. Toate acestea se acutizează și prin faptul că moneda națională a țărilor mici este, de regulă, legată de dolarul american sau euro, iar aprecierea ultimelor ar putea fi un risc ridicat și pentru monedele naționale. În același sens, am putea examina și impactul creșterii inflației exportate, ca rezultat al creșterii dobânzilor. În ciuda tuturor provocărilor menționate mai sus, globalizarea, transnaționalizarea și integrarea au oferit țărilor lumii o serie de instrumente noi pentru gestionarea crizelor globale, cum ar fi acordarea de către Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional a asistenței financiare țărilor aflate în dificultate. Spre exemplu, numai în anul 2022, Fondul Monetar Internațional a acordat suport financiar Ucrainei în valoare de 1,4 miliarde de dolari, iar 650 milioane de dolari au fost împrumutate statelor afectate profund de COVID-19 [17, p. 9].

Impactul crizelor globale asupra creșterii economice evidențiază interconectarea economiilor din întreaga lume. De asemenea, subliniază necesitatea unor abordări conjugate din partea întregului sistem economic mondial pentru a face față provocărilor globale. Se considera că omenirea a atins către anii 2000 etapa posibilităților nelimitate de soluționare a multor probleme mondiale, cum ar fi sărăcia, problemele ecologice și energetice, crizele, însă evenimentele enunțate anterior au anulat toate rezultatele obținute până la acel moment, contestând impactul pozitiv al internaționalizării asupra economiei globale. Chiar și Banca Mondială nu reușește atingerea obiectivelor setate, astfel, că până în 2030 vor rămâne încă 574 milioane de persoane care vor trăi sub pragul de 2.15\$ pe zi, adică 7% din populația globului. Se face resimțită o tendință în creștere spre protecționism și naționalism, unele țări retrăgându-se din procesul globalizării. Astăzi suntem martorii unui proces de **deglobalizare**, de fragmentare a economiei mondiale care, practic, contestă tot ce ține de procesul de internaționalizare: globalizare-transnaționalizare-integrare, procese care au asigurat omenirii un nivel înalt de trai, cu posibilitatea de a fi extinse în întreaga economie mondială.

Deglobalizarea ar marca o retragere din procesul de internaționalizare și integrare economică la nivel mondial. Pe lângă dovezile menționate anterior, mai aducem câteva exemple.

paid to the foreign currency debt of private capital, which could also be a vulnerability for small country economies. All this is exacerbated by the fact that the national currencies of small countries are usually pegged to the US dollar or the euro, and the appreciation of the latter could also be a high risk for national currencies. In the same regard, we could also examine the impact of rising export inflation as a result of rising interest rates. Despite all the challenges mentioned above, globalization, transnationalization, and integration have provided the countries of the world with some new tools for managing global crises, such as the World Bank and the International Monetary Fund providing financial assistance to countries in need. For example, in 2022 alone, the International Monetary Fund provided financial support to Ukraine worth USD 1.4 billion, and USD 650 million was lent to countries deeply affected by COVID-19 [17, p. 9].

The impact of global crises on economic growth highlights the interconnectedness of economies globally. It also highlights the need for joint approaches by the entire global economic system to address global challenges. It was considered that, by the 2000s, mankind had reached the stage of unlimited possibilities to solve many global problems, such as poverty, environmental and energy problems, crises, but the events mentioned above have cancelled all the results achieved so far, challenging the positive impact of internationalization on the global economy. Even the World Bank is still struggling to meet its targets, so by 2030, there will still be 574 million people living below USD 2.15 a day, 7% of the world's population. There is a growing trend towards protectionism and nationalism, with some countries withdrawing from the globalization process. Today, we are witnessing a process, rather a **deglobalization**, of fragmentation of the world economy, which practically challenges the whole process of internationalization: globalization-transnationalization-integration. Processes that have provided people with a high standard of living, with the potential to be extended to the world economy as a whole.

Deglobalization would mark a retreat from global internationalization and economic integration. In addition to the evidence mentioned previously, here are some other examples.

Asia concentrates most of the world's semiconductor production, which was evident during the COVID-19 pandemic when supply chain disruptions led to prolonged shortages of cars, smartphones, and medical devices.

Taiwan is known on the world market for the production of electronic chips. The events of the last

În Asia este concentrată cea mai mare parte a producției mondiale de semiconductori, lucru care s-a evidențiat în timpul pandemiei COVID-19, când întreruperile lanțului de aprovizionare au dus la penurii prelungite de automobile, smartphone-uri și dispozitive medicale.

În Taiwan este concentrată piața mondială de producere a cipurilor electronice. În virtutea evenimentelor din ultimul deceniu, acest fapt a dus la perturbări ale lanțurilor de aprovizionare cu cipuri în multe țări și industrii. Ca rezultat, multe țări occidentale caută posibilități de reamplasare a producției de cipuri la nivel regional. Guvernele occidentale încearcă să se desprindă de Asia. Statele Unite au lansat propria lege privind cipurile, în valoare de 52 de miliarde de dolari, iar Marea Britanie are o strategie mai mică de 1,2 miliarde de dolari. Companii, precum Intel, au dezvăluit planuri de investiții ambițioase pentru Europa: cu un proiect de 30 miliarde în Germania pentru construcția a două fabrici în apropierea orașului Magdeburg. Global Foundries și ST Microelectronics intenționează să construiască o fabrică de cipuri în Franța [10]. O altă inițiativă în acest domeniu este proiectul gigantului taiwanez TSMC, care este principalul furnizor de cipuri al celor mai de influență companii globale, de exemplu, Tesla, care investește 10 mlrd de euro într-o fabrică de producție la Drezda, Germania. Proiectul va fi implementat împreună cu companiile germane Bosch, Infineon și una olandeză NXP. Proiectul „European Semiconductor Manufacturing Company”, un joint venture, va fi deținut de TSMC cu 70%, și câte 10% celelalte trei companii [11]. O altă inițiativă vine din partea Consiliului Miniștrilor UE, care au semnat în vara anului curent (2023) Actul European privind Cipurile, care va canaliza 43 de miliarde de euro în fonduri publice, private și va permite acordarea de ajutoare de stat pentru industria semiconductoarelor de pe continent [9].

Tendențele menționate mai sus intensifică și mai mult fragmentarea economiei mondiale, care, printr-un cerc vicios, provoacă perturbări în statele care, în ultimii ani, înregistrau un ritm de creștere semnificativ. „China, care în valul trei al globalizării devenise motorul creșterii economice mondiale, astăzi se confruntă cu mari probleme, care indică o contracție considerabilă a cererii externe. Exporturile Chinei au scăzut în iulie 2023 cu 14,5%, iar importurile au scăzut în ritm anual cu 12,4%, mult mai mult decât s-a prognosticat”. (Reuters, 2023).

Importurile au înregistrat cel mai mare declin de după ianuarie 2023, când apariția de cazuri COVID a dus la închiderea de magazine și fabrici, comprimând cererea internă. Acest lucru afectează activitatea economică din restul Asiei. Exporturile

decade led to disruptions in chip supply chains in many countries and industries. As a result, many Western countries are looking for opportunities to relocate chip production regionally. Western governments are trying to break away from Asia. The United States has launched its own USD 52 billion chip law, and the UK has a smaller strategy of USD 1.2 billion. Companies such as Intel have unveiled ambitious investment plans for Europe with a USD 30 billion project in Germany to build two factories near Magdeburg. Global Foundries and ST Microelectronics plan to build a chip factory in France [10]. Another initiative in this area is a project by Taiwanese giant TSMC, which is the biggest chip supplier to most influential global companies such as Tesla, investing EUR 10 billion in a production plant in Dresden, Germany. The project will be implemented together with German companies Bosch, Infineon, and a Dutch company NXP. The European Semiconductor Manufacturing Company project, a joint venture, will be 70% owned by TSMC and 10% by the other three companies [11]. Another initiative comes from the EU Council of Ministers, who signed this summer (2023) the European Chips Act that will channel EUR 43 billion in public, private, and state aid funds to the continent's semiconductor industry [9].

The trends mentioned above intensify the fragmentation of the world economy, creating a vicious circle of disruption in areas that have traditionally registered significant growth rates in recent years. “China, which in the third wave of globalization had become the engine of world economic growth, is now facing severe problems, indicating a considerable contraction in external demand. China’s exports dropped with 14.5% in July 2023. Imports fell at an annual rate of 12.4%, much more than forecast”. (Reuters, 2023).

Imports have seen their biggest decline after January 2023, when the emergence of COVID cases led to the shutting of shops and factories, compressing domestic demand. This is affecting the economic activity in the rest of Asia. South Korean exports to China fell 25,1% in July compared to the previous year. The Chinese Yuan hit a low record in this period causing Asian stock markets to fall in the aftermath.

All these examples do not contribute to the spread of globalization. On the contrary, it is a clear manifestation of *deglobalization*.

As reasons for such a phenomenon in the world economy can be mentioned at least two of them:

- *the first reason* refers to the essence of economic development, which is cyclical. Without

sud-coreene către China au scăzut cu 25,1% în iulie față de anul precedent. Yuanul chinezesc a atins un minim al acestei perioade, iar bursele asiatice au consemnat scăderi după aceste date.

Toate aceste exemple nu contribuie la extinderea globalizării. Ba din contra, sunt o manifestare clară a *deglobalizării*.

Printre motivele unui astfel de fenomen în economia mondială găsim:

- **primul motiv** se referă la esența dezvoltării economice, care este una ciclică. Fără a intra prea adânc în teoria ciclicității, menționăm faptul că economia mondială, în afara ciclurilor studiate într-o măsură mai mare, ca ciclurile Kondratieff (odată la 50-60 ani), cele ce se repetă la fiecare 25-30 ani (ciclurile Berry), 10-12 ani (ciclurile Juglar), 3-5 ani (ciclurile Kitchin), este influențată de factori specifici în perioade cu mult mai mari, ciclurile Strauss de exemplu, care se repetă o dată la 90-100 ani. Am vrea să scoatem în evidență ciclurile supra-lungi, cele a modernității, care se repetă o dată la 300 ani. Acestea sunt ciclurile ce schimbă setul de valori al civilizației. Ultima schimbare a setului de valori a avut loc în secolul XVII-XVIII – perioada primei revoluții mașiniste, care a dat un impuls imens creșterii economice, productivității muncii. Secolul XX-XXI a adus omenirea în pragul trecerii spre un alt ciclu al modernității, care la fel se bazează deja pe a patra revoluție industrială, cu trecerea la inteligența artificială, care este probabil o problemă existențială pentru ea. Așadar, perioada pe care o parcurgem este caracterizată de schimbări majore în sistemul economiei mondiale, deoarece are loc o modificare a setului de valori în societate și care a fost numită de către Președintele Franței „criză a civilizației”;

- **al doilea motiv** al reversului în dezvoltare ar fi de ordin politic. În general, în ultimele decenii factorul politic a devenit unul determinant în toate procesele economice. Impactul politicului asupra economicului a denaturat singur esența desfășurării legilor economice, care în esența lor, sunt legi obiective. În contextul celor relatate mai sus, este necesar de menționat că la etapa actuală omenirea se confruntă cu o alegere, care la fel este una existențială. Care ar fi viitorul omenirii, calea democratică sau cea autocrată (totalitară)? Suntem martorii unei acutizări fără precedent între democrație și autocrație, legată de necesitatea schimbării setului de valori, odată cu trecerea la un alt ciclu al modernității. Trăim într-o lume polarizată, extrem de radicalizată pe axa democrație – autocrație. Avem o prăpastie tot mai adâncă dintre o parte a omenirii, ce se bazează pe principiile liberale și o altă parte, adepții protecționismului, măsurilor autoritare ba-

going too deeply into the theory of cyclicity, we point out that the world economy, apart from cycles studied to a greater extent, such as the Kondratieff cycles (once every 50-60 years), those that repeat every 25-30 years (Berry cycles), 10-12 years (Juglar cycles), 3-5 years (Kitchin cycles), is influenced by specific factors over much longer periods, the Strauss cycles, for example, which repeat once every 90-100 years. Our aim is to highlight the super-long cycles, those of modernity, which repeat every 300 years. These are the cycles that change the set of values of civilisation. The last change in the set of values took place in the 17th – 18th centuries, the period of the first machine revolution, which boosted economic growth and labour productivity. The 20th – 21st century brought humanity to the threshold of the transition to another cycle of modernity, which likewise is already based on the fourth industrial revolution, with the shift to artificial intelligence, which is probably an existential problem. Thus, the period we are going through is characterised by radical changes in the world economic system, as a transformation in the set of values in society is taking place, which has been called by the President of France a “crisis of civilisation”;

- **the second reason** for the setback in development is political. In general, over the last decades the political factor has become a determining factor in all economic processes. The impact of politics on economics has distorted the very nature of the unfolding of economic laws, at their core, objective laws. In the context of the issues discussed above, it is necessary to mention that at the present stage humankind is facing a choice, one that is also existential. What would be the future of humanity, democratic or autocratic (totalitarian)? We are witnessing an unprecedented tension between democracy and autocracy, linked to the need to change the set of values with the transition to another cycle of modernity. We live in a polarized world, highly radicalized along the democracy-autocracy axis. There is a widening gulf between one side of humanity based on liberal principles and another side favouring protectionism, authoritarian measures based on ideological, nationalist, ethnic, and religious approaches, and the promotion of populism and the feeling of superiority over other peoples.

The world economic system has become “intensely radicalized and polarized”, living in a world of consumerism, populism, frustration, and mutual hate speech [14]. Ideological radicalization and polarization along the liberal-illiberal, democracy-autocracy axis is the essence of the assault of

zate pe abordări ideologice, naționaliste, etnice, religioase, promovării populismului și sentimentului de superioritate față de alte popoare.

Sistemul economic mondial a devenit „intens radicalizat și polarizat”, trăind într-o lume a consumerismului, populismului, frustrărilor și discursului urii reciproce [14]. Radicalizarea ideologică și polarizarea pe axa liberal-iliberal, democrație – autocrație, și este esența asaltului politicului asupra economicului, caracteristic etapei actuale a dezvoltării. Suntem martorii unei lupte înverșunate între setul de valori al unei ere depășite în dezvoltarea omenirii, care trebuie și va fi schimbată cu alt set de valori, care va asigura prosperitatea omenirii pe următorii 300 de ani. Există pericolul ca aceste două tendințe să se depărteze și mai mult, fragmentând economia globală în blocuri economice distincte cu ideologii diferite, sisteme politice, standarde tehnologice, sisteme de plăți și comerț transfrontalier și monede de rezervă diferite. Dar modul de răspuns la această nouă criză nu confirmă „decesul globalizării”, ci face mai curând loc unei noi interpretări în care ciclul economic global sincron se transformă într-un cumul de cicluri regionale, ceea ce ar confirma, în mare parte, tendința unei REGLOBALIZĂRI și nu existența pesimistă a procesului deglobalizării la etapa actuală [15]. Criza a scos în evidență potențiala instabilitate a ordinii economice globale actuale. Doar rațiunea și interesul economic reciproc pot reaseza lumea pe un traseu mai puțin zbuciumat și agresiv, în care fiecare economie națională în parte și economia globală vor fi provocate să-și reinventeze modelul de funcționare [15].

Concluzii

Criza mondială din 2008-2009 a fost un avertisment serios al faptului că economia mondială se confruntă cu probleme grave. Evoluția indicatorilor dezvoltării economiei mondiale în următoarea perioadă, anii 2010-2020, ne confirmă această temere. Nu sunt prea îmbucurătoare nici rezultatele anilor 2021-2023. Unele dintre ele (rezultatele a.2022 și pronosticul pentru a.2023 și 2024) confirmă faptul că tendințele negative s-au accentuat, iar consecințele pot fi pe măsură. Se păstrează incertitudinea că oamenii de afaceri ar putea să-și retragă investițiile din zonele devenite deja tradiționale spre regiuni mai sigure, provocând și mai multă incertitudine în economia mondială. Inflația ridicată persistă mai mult timp decât se prognoza. În multe economii, inflația anului 2022 a fost la cel mai ridicat nivel, după anul 1980. Odată cu o înrăutățire a indicatorilor recenți, perspectivele economice globale s-au întunecat.

Sunt câteva concluzii de făcut în acest context. Economia mondială încetinește mai mult

politics on economics characteristic of the current stage of development. We are witnessing a fierce struggle between the set of values of an outdated era in the development of humankind, which must and will be exchanged for another set of values that is coming and will ensure the prosperity of humanity for the next 300 years. There is a danger that these two trends will drift further apart, fragmenting the global economy into distinct economic blocs with different ideologies, political systems, technological standards, payment systems, cross-border trade, and different reserve currencies. But the reaction to this new crisis does not confirm the “death of globalization”, but rather creates space for a new interpretation in which the synchronic global economic cycle is transformed into an accumulation of regional cycles, thereby confirming the trend of a REGLOBALIZATION rather than the pessimistic existence of the deglobalization process at this stage [15]. The crisis has highlighted the potential instability of the current global economic order. But common sense and mutual economic interest can put the world back on a less turbulent and bellicose track, where individual national economies, and the global economy will be challenged to reinvent their operating model [15].

Conclusions

The global crisis of 2008-2009 was a clear warning that the world economy was facing grave problems. The evolution of the indicators of the development of the world economy in the next period, 2010-2020, confirms this fear. The results for 2021-2023 are not very encouraging either. Some of them (results for 2022 and forecasts for 2023 and 2024) confirm that the negative trends have intensified, and the consequences may be far-reaching. The uncertainty remains that business people may withdraw their investments from areas that have already become traditional to safer regions, causing further instability in the world economy. High inflation persists longer than expected. In many economies, 2022 inflation was at its highest level since 1980. With a worsening of recent indicators, the global economic outlook has darkened.

Some conclusions can be made in this context. The world economy is slowing down more than expected, accompanied by much more widespread inflation. Over time, inflation will fall, but will remain at fairly high levels, caused by energy shortages. War stagnates growth and puts additional pressure on prices, especially for food and energy. Global GDP stagnated in 2022-2023, and production also fell in G20 economies. All these contradictions could be resolved through combined efforts of the entire world economic system.

decât se anticipa, însoțită de o inflație mult mai extinsă. În timp, inflația va scădea, dar va rămâne la niveluri destul de ridicate, provocată fiind și de penuria de energie. Războiul stagnează creșterea și pune presiune suplimentară asupra prețurilor, mai ales pentru alimente și energie. PIB-ul global a stagnat în a.2022-2023, iar producția a scăzut și în economiile G20. Toate aceste contradicții ar putea fi soluționate prin eforturi conjugate ale întregului sistem economic mondial.

Crizele, atât de caracteristice valului trei al globalizării, au pregătit premisele tranziției spre un **set nou de valori al erei globalizării**. Setul de valori semnifică modelul comportamental, modelul de referință și orizontul înțelegerii de către subiecții sistemului economic mondial a modului în care legile economice acționează. Legile, la rândul său, sunt impulsionate de ciclicitatea inovațională. Cele patru revoluții industriale și sunt etapele progresului tehnico-științific, care stau la baza dezvoltării și prosperării omenirii. Ciclicitatea economică este o consecință a subiectivității interdependențelor între actorii sistemului economic mondial. Faptul că ne aflăm astăzi la o etapă de tranziție spre un nou ciclu al sofisticării economice, de schimbare cardinală a setului de valori și a superciclului, este un indiciu rezonabil că societatea contemporană are un curs ireversibil în dezvoltarea sa.

Deglobalizarea sau slowbalizarea, martorii căreia suntem la etapa contemporană, confirmă această ipoteză, în speranța că este doar o etapă premergătoare celor **5R – rafinarea, reîncadrarea, reformarea, redefinirea și revizuirea globalizării sau Reglobalizării**.

Confirmare

Acest articol este rezultatul studiilor efectuate în cadrul Proiectului Național de Cercetare Nr. 20.80009.1606.42: Configurarea businessului inovațional în contextul concurenței regionale.

The crises that are so characteristic of the third wave of globalization, have prepared the ground for the transition to **a new set of values of the globalization era**. The value system signifies the behavioural model, the reference model and the horizon of understanding by the subjects of the global economic system of how economic laws act. Laws, likewise, are driven by innovation cyclicality. The four industrial revolutions are the stages of scientific and technical progress that underpin human development and prosperity. Economic cyclicality is a consequence of the subjectivity of interdependencies between the actors of the global economic system. The fact that we are today at a stage of transition to a new cycle of economic sophistication, of cardinal change in the set of values and the super-cycle, suggests reasonably that society is on an irreversible course of development.

Deglobalization or Slowbalization, which we witness at the contemporary stage, confirms this hypothesis, hoping that it is a preliminary stage prior to **the 5R – refining, reframing, reforming, redefining and revising globalization or Reglobalization**.

Acknowledgment

This article is the result of studies conducted in the National Research Project No. 20.80009.1606.42: Setting up the innovative business in the context of regional competition.

Bibliografie/ Bibliography:

1. ION, I. *Lumea afacerilor. Ghid de navigare. Noi perspective de analiză a mediului extern al firmei*. București: ASE, 2015. ISBN 978-606-34-0018-6.
2. BOGHEAN, C. *Globalizarea piețelor de capital*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2013. ISBN 978-973-30-3348-6.
3. FRIEDMAN, Th. *Lectures on the World is Flat 3.0* [online] [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://cirs.qatar.georgetown.edu/event/thomas-l-friedman-lectures-world-flat-30/>
4. CHISTRUGA, B. *Integrarea postindustrială a țărilor Europei Centrale și de Est: Realități și perspective*. Monografie. Chișinău, 2007. 408 p. ISBN: 978-9975-75-152-0.
5. PACIFIC ALLIANCE. *What is the Pacific Alliance?* [online] [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://alianzapacifico.net/en/what-is-the-pacific-alliance/>

6. SUBRAMANIAN, A., KESSLE, M. *The Hyperglobalization of Trade and Its Future* [online]. Working paper series, 2013 [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://www.piie.com/sites/default/files/publications/wp/wp13-6.pdf>
7. TITIEVSKAIA, J., KONONENKO, V., NAVARRA, C. *Slowing down or changing track? Understanding the dynamics of 'Slowbalisation'* [online]. European Parliamentary Research Service, 2020 [citat 05.09.2023]. Disponibil: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/659383/EPRS_IDA\(2020\)659383_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/659383/EPRS_IDA(2020)659383_EN.pdf)
8. *Enciclopedia Britanică* [online] [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://www.britannica.com/money/topic/glocalization>
9. COMISIA EUROPEANĂ. *Actul european privind cipurile, 2019-2024* [online] [citat 05.09.2023]. Disponibil: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-chips-act_ro
10. The ASSOCIATED PRESS ORGANISATION. *Europe's strategy to boost its computer chip industry and compete with Asia gets final approval* [online] [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://apnews.com/article/computer-chips-europe-chips-act-semiconductors-f6ebf0ba36816b810deebf94fec68318>
11. *Investiții de 10 miliarde de euro într-o fabrică de microcipuri în Europa* [online] [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://stiri.md/article/hi-tech/investitii-de-10-miliarde-de-euro-intr-o-fabrica-de-microcipuri-in-europa/>
12. MADDISON, A. *The World Economy: Volume 1: A Millennial Perspective and Volume 2: Historical Statistics* [online]. Development Centre Studies. Paris: OECD Publishing, 2006 [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://doi.org/10.1787/9789264022621-en>.
13. VERNON, R. *In the Hurricane's Eye: The troubled prospects of multinational enterprise*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1998. 262 p. ISBN 0-674-44582-1 (cloth). ISBN 0-674-00424-8 (paper).
14. NAUMESCU, V. *Criza Uniunii Europene si ordinea globala in era Trump*. București: Trei, 2017. 383 p. ISBN 978-606-719-902-4.
15. APOSTOL, D. Globalizare, deglobalizare, fragmentare și reglobalizare [online]. *Economistul*. 2022, 20 iulie [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://www.economistul.ro/editoriale/globalizare-deglobalizare-fragmentare-si-reglobalizare-41459/>
16. IMF. *World Economic Outlook. Near-Term Resilience, Persistent Challenges, July 2023*. [online] [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/07/10/world-economic-outlook-update-july-2023#Overview>
17. IMF. *Annual Report 2022. Crisis upon crisis* [online] [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2022/downloads/imf-annual-report-2022-english.pdf>
18. International Monetary Fund. 2022. *Global Financial Stability Report—Navigating the High-Inflation Environment* [online]. Washington, DC, October [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2022/10/11/global-financial-stability-report-october-2022>